

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVAČNÝ SCENÁR LEKCIÍ

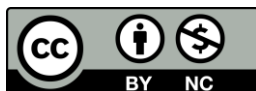
vývoj v rámci Projektu

„Virtuálna a aktivizujúca metóda výučby – skutočné vzdelávacie efekty“

Projekt je financovaný z rostriedkov Európskej únie v rámci programu Erasmus+

TÉMA:

Pojmy súvisiace s utečenectvom

Ciele hodiny: Žiaci spoznajú najdôležitejšie pojmy súvisiace s témou utečenectva.

CIEĽOVÁ SKUPINA: Žiaci základných škôl.

PRACOVNÉ METÓDY: Brainstorming, skupinová práca, samostatná práca, diskusia.

TRVANIE: 1 didaktická hodina.

POMÔCKY: Multimediálny projektor, počítač, film, flipchart, farebné perá.

PRIEBEH HODINY

1. Požiadajte žiakov, aby uviedli zoznam pojmov, ktoré si spájajú s utečenectvom. Napíšte ich na tabuľu.

Čas 5 minút.

2. Rozdeľte žiakov do skupín. Každéj skupine dajte sadu vystrihnutých kariet s konceptmi a popismi pojmov. Požiadajte žiakov, aby spojili termíny s popismi.

Diskutujte o konceptoch.

Na tabuľu si napíšte koncepty, s ktorými máte problémy.

Čas 5 min.

3. Pozrite si video: Utečenci, migranti, žiadatelia o azyl: Kto sú to?

<https://www.youtube.com/watch?v=BbLKSMUO9XI>

Čas 5 min.

Ak chcete zmeniť jazyk titulkov vo videu:

- kliknite na nastavenia
- Titulky
- prekladať automaticky
- vyberte správny jazyk

4. Prezentujte a vysvetlite žiakom definície nasledujúcich pojmov. Rozdeľte ich do skupín. Vystrihnite pojmy a ich významy a požiadajte žiakov rozdelených do skupín, aby spojili pojmy a ich významy.

Čas: 20 minút

Asimilácia	Azyl	Diskriminácia	Fakty	Integrácia	Migrácia	Migrácia obyvateľstva
Dočasná ochrana	Doplnková ochrana	Izolovaný	Tolerovaný pobyt	Procedúra	Status utečenca	Migrant
Multikulturalizmus	Mýtus	Utečenec	Predsudok	Moslim	Stereotyp	Terorista
Terorizmus	Islam	Tolerancia	Empatia	Utečenecká kríza v Európe	Ľudské práva	Manipulácia

zmena miesta pobytu alebo prechodného pobytu. Pohyb ľudí je úplne prirodzený jav a vyskytuje sa vždy.

koncept, podľa ktorého má každý človek určité práva, ktorých zdrojom je inherentná ľudská dôstojnosť. Práva majú charakter:

- univerzálny - platí po celom svete a je pre každého
- prirodzený - každý na to má nárok už zo skutočnosti, že je človekom
- neprenosné - nemožno sa ho vzdať
- nedotknuteľné - existujú nezávisle od orgánu a nemôžu ním byť voľne regulované
- prirodzené - platné bez ohľadu na ich potvrdenie štátnym orgánom
- nedeliteľné - všetky tvoria integrálny a vzájomne závislý celok.

ide o rešpektovanie cudzej národnosti a s tým súvisiace kultúrne rozdiely. To tiež znamená porozumenie pre inakosť. Je to úcta k názorom, pôvodu, preferenciám atď. Stručne povedané, rešpekt k slobode ostatných ľudí, ktorí majú odlišný životný štýl ako ten náš.

Ide o nerovnaké zaobchádzanie (zaobchádzanie s osobou v porovnateľnej situácii voči inej osobe, menej priaznivo ako s iným kvôli určitej charakteristike tejto osoby). Je to forma alebo účinok sociálneho vylúčenia. Súvisí to s aktom činnosti / činnosťou alebo s jeho nedostatkom. Je to výsledok otázky moci, to znamená, kto definuje určité skupiny ako nadradené alebo menejcenné.

inými slovami, miesto bezpečného pobytu (latinský azyl - „úkryt“). V staroveku a stredoveku bol napríklad azyl poskytovaný v chrámoch, kde stíhaní zločinci našli úkryt. Azyl môže byť udelený osobe, ktorú je potrebné chrániť, a zároveň v prospech udelenia ochrany hovorí dôležitý záujem Poľskej republiky. Podľa zákona o cudzincoch z 13. júna 2003 je cudzinec „osoba s bydliskom na území daného štátu, ktorá však nemá občianstvo“ (hovorovo: každý cudzinec). Je to forma ochrany poskytovaná cudzincom vtedy, keď je potrebné zaistiť ich bezpečnosť a keď je to v dôležitom záujme Poľskej republiky. Takáto ochrana má politický charakter, v praxi sa v Poľsku neuplatňuje. Podľa poľského práva azyl nie je to isté ako postavenie utečenca, ale v medzinárodnej terminológii výrazy „status utečenca“ a „azyl“ najčastejšie znamenajú to isté.

máme na mysli osobu, ktorá zmení svoje bydlisko presunom z jedného miesta v krajine do druhého alebo z jednej krajiny do druhej krajiny. Migrant môže zmeniť svoje bydlisko z rôznych dôvodov, hlavne politických alebo ekonomických.

v psychológii sa pod pojmom empatia rozumie schopnosť vnímať a vcítiť sa do emocionálnych stavov iných ľudí. Empatickí ľudia si uvedomujú pocity iných ľudí, vidia základ svojich hodnôt a dokážu sa vcítiť do konkrétnych situácií. Takéto vnímanie sveta vám umožňuje overiť si vlastné názory a priznať chyby, ako aj výrazne obmedziť agresívne správanie.

oddelený »v kontexte niekoho oddeleného od skupiny

- izolovaný,
- oddelený,
- osamelý,
- odcudzený,

je to jedna z akulturačných stratégií (mechanizmy akceptovania cudzej kultúry). Spočíva v odmietnutí kultúry krajiny pôvodu a osvojení si nových noriem a hodnôt. Obvykle to vychádza z vôle dosiahnuť dobré postavenie v spoločnosti, ktorá sa zdráha byť iná. Asimilácia súvisí so štátnou politikou zameranou na elimináciu kultúr menšín. Ide o to, prispôbiť sa okoliu čo najviac. Vedie k zničeniu koreňov a tým k strate pocitu stability. Jednotlivcovi to sťažuje vstup do spoločnosti.

je jednou z piatich foriem právnej ochrany cudzincov. Udeľuje sa cudzincom, ktorí vo veľkom prichádzajú na územie Poľskej republiky vo vojnovej situácii, etnickom konflikte, občianskej vojne, invázii cudzej armády alebo hrubom porušení ľudských práv.

forma ovplyvňovania osoby alebo skupiny takým spôsobom, že nevedome a ochotne sleduje ciele manipulátora. Cieľom je prinútiť osobu alebo skupinu ľudí, aby konali v rozpore s ich najlepším záujmom

príbeh o božstvách a nadprirodzených bytostiach, odovzdávaný danou komunitou, obsahujúci vysvetlenie zmyslu sveta a ľudí v ich kolektívnych a individuálnych skúsenostiach alebo nadčasový, anonymný príbeh o postavách odvodených z ústnej tradície

nastal stav vecí alebo v spoločnom ponímaní udalosť, ktorá sa odohrala v konkrétnom mieste a čase. V tomto zmysle udalosť, ktorá ešte nenastala, nemôže byť skutočnosťou, ale dá sa hovoriť o predpovedaní budúcich faktov - teda udalostí, ktoré sa s najväčšou pravdepodobnosťou stanú.

kríza v Európe na začiatku 21. storočia spôsobená masovým príchodom utečencov a imigrantov na tento kontinent. Ide o najväčší fenomén tohto druhu od 2. svetovej vojny. Rok 2015 je považovaný za začiatok krízy, ale počet imigrantov a utečencov prichádzajúcich do Európy sa zvyšoval už skôr.

špecifické pravidlá správania sa v prípade, zvyčajne oficiálneho alebo právneho charakteru.

proces vzájomného prispôsobovania sa prisťahovalcov a hostiteľskej spoločnosti. Je to jedna zo štyroch akulturačných stratégií. Je založená na kombinácii vlastností a hodnôt rôznych kultúr, je založená na pocite vzájomného prijatia. Integrácia je obojsmerný proces, ktorý zahŕňa aj hostiteľskú spoločnosť, v ktorej by sa mali vytvoriť rôzne identity migrantov a mechanizmy ich harmonického spolužitia s kultúrou hostiteľskej krajiny. Je to optimálna stratégia z pohľadu zdravého fungovania jednotlivca v spoločnosti.

je jednou z piatich foriem právnej ochrany cudzincov. Udelenie štatútu utečenca znamená poskytnúť im všetky práva, ktoré majú poľskí občania: právo na prácu, zdravotnú starostlivosť a sociálnu podporu. Osoba s postavením utečenca dostane pobytový preukaz a ženevský cestovný doklad na obdobie dvoch rokov.

ide o územný výtlak súvisiaci so zmenou miesta bydliska. Medzi formy migrácie patria: emigrácia, imigrácia, evakuácia, deportácia, repatriácia, presídlenie, ako aj utečenec. Utečenci sú veľmi často zamieňaní s ekonomickou migráciou. Jednou z úloh vlády je rozlíšiť ľudí, ktorí utiekli kvôli prenasledovaniu, od tých, ktorí dobrovoľne opustili svoju krajinu z ekonomických dôvodov pri hľadaní lepších životných podmienok.

Zjednodušený, skrátenejší a hodnotiaci obraz reality fungujúcej vo vedomí spoločnosti. Zjednodušenie a zovšeobecnenie, ktoré si vytvoríme pre seba, pretože chceme usporiadať svet. Vzťahuje sa na sociálne skupiny, ľudí, situácie, inštitúcie. Spravidla vzniká v dôsledku bezmyšlienkovitého prijímania názorov rozšírených v danom prostredí.

Čo je to stereotyp?

Stereotyp je znalosť iných skupín, ktorá je uložená v spoločnosti. Tieto znalosti sú zbierkou rôznych informácií o iných sociálnych skupinách, ktoré sú medzi členmi danej kultúrnej komunity bežné. Stereotypné vnímanie je ďalšou výzvou, s ktorou sa môžeme stretnúť, keď hovoríme o migrácii.

Kedy vznikajú stereotypy?

Aký je teda vzťah medzi mechanizmom stereotypov a našou témou migrácie? Máte nejaké nápady? Pri odpovedi na túto otázku sa objavuje niekoľko ďalších: čo vieme o utečencoch? Kto sú ľudia hľadajúci útočisko v Európe? Prečo utekajú zo svojich krajín? Čo robili, čo robili vo svojich krajinách? Čo vieme o ich náboženstve? Čo vieme o islame? Čo vieme o ostatných náboženstvách, ktoré vyznávajú? To, čo bolo základom verejnej diskusie o utečeneckých problémoch, boli práve stereotypy. Na to, aby ste sa postavili proti tomuto vnímaniu sveta, potrebujete spoľahlivé znalosti a fakty.

Čo sú stereotypy?

- Jednoduché - sú to veľmi jednoduché a nekomplikované informácie o iných skupinách.
- Získané - získavame ich v procese socializácie.
- Nesprávne - pretože sú založené na zovšeobecnení charakteristík jednotlivca na celú komunitu. A takáto generalizácia je v zásade nesprávna.

Odolné voči zmenám - je veľmi ťažké ich odstrániť alebo dokonca upraviť.

rôzne motivované, najčastejšie ideologicky, plánované a organizované trestné činnosti jednotlivcov alebo skupín s cieľom prinútiť štátne orgány a spoločnosť vykonávať určité správanie a výhody, pričom často porušujú záujmy ľudí zvonku; tieto akcie sa vykonávajú bezohľadne, rôznymi prostriedkami (psychický tlak, fyzické násilie, používanie zbraní a výbušnín), v podmienkach osobitnej publicity a strachu vytváraného v spoločnosti účelovo

poddaný Bohu, Mohamedovi - stúpecovi islamu. V Koráne tento výraz označuje iba vyznávačov moslimského náboženstva. Pojem moslim je v dnešnej dobe veľmi často zamieňaný alebo prirovnávaný k pojmu islamista. V skutočnosti je moslim vyznávačom islamu, zatiaľ čo islamista je stúpencom politickej doktríny nazývanej islamizmus.

Akýsi postoj odmietnutia niečoho alebo niekoho bez racionálnych premís. K tomu dochádza vtedy, keď niekto urobí úsudok, pričom vyjadrí negatívny úsudok bez akéhokoľvek základu, najčastejšie na základe nepravdivých alebo neúplných informácií. Môže to vyplývať z obrázkov zafixovaných v danej spoločnosti alebo komunitách. Je obzvlášť nebezpečný, keď sa stane inštitucionálnym a / alebo sa stane súčasťou konkrétnych ideológií. Súvisí to s emóciami.

človek, ktorý verí, že koná pre „spravodlivú“ vec, ktorá bude mať pre verejnosť väčšie dobro, údajne ním a jeho organizáciou. Teroristi si uvedomujú, že ich činy sú súčasťou širšieho plánu, ktorého dosiahnutie často trvá mnoho rokov.

prítomnosť mnohých rôznych kultúr v jednom štáte alebo štátna politika voči kultúrnej rozmanitosti spočívajúca v existencii mnohých rôznych kultúrnych, národných a náboženských skupín v jednom štáte.

Cudzincovi, ktorý nespĺňa podmienky na priznanie postavenia utečenca, sa poskytne doplnková ochrana, ak ho jeho návrat do krajiny pôvodu môže vystaviť skutočnému riziku vážnej ujmy spôsobenej: trestom smrti alebo popravou; mučenie, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest; vážne a individuálne ohrozenie života alebo zdravia vyplývajúce z rozsiahleho používania násilia voči civilistom v prípade medzinárodného alebo vnútorného ozbrojeného konfliktu - a kvôli tomuto riziku nemôže alebo nechce mať prospech z ochrany krajina pôvodu.

je podľa prvého článku Ženevského dohovoru z 28. júla 1951 osobou, ktorá „kvôli odôvodnenému strachu z prenasledovania kvôli svojej rase, náboženstvu, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo kvôli svojmu politickému presvedčeniu, má bydlisko mimo krajiny, ktorej je občanom“.

Utečenec - osoba, ktorá musela kvôli rôznym druhom prenasledovania opustiť

oblasť, kde žil. Výsledná hrozba pre život, zdravie alebo slobodu je najčastejšie spojená s ozbrojenými bojmi, náboženským prenasledovaním alebo kvôli rasovému alebo politickému presvedčeniu.

je jednou z piatich foriem právnej ochrany cudzincov. Udeľuje sa v situácii, keď by k vyhosteniu cudzinca mohlo dôjsť len do krajiny, kde by bolo ohrozené jeho právo na život, slobodu a osobnú bezpečnosť, kde by mohol byť podrobený mučeniu alebo neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu, príp. nútení pracovať alebo pozbavení práva pracovať. Spravodlivý súdny proces alebo budú potrestaní bez právneho základu, a tiež by porušili právo na rodinný život alebo by porušili práva dieťaťa do takej miery, ktorá by výrazne ohrozila ich psychofyzický vývoj.

monoteistické náboženstvo (viera v existenciu jedného boha), druhé na svete, pokiaľ ide o počet stúpenčov po kresťanstve na začiatku 21. storočia. Svätou knihou islamu je Korán a zjavenie v ňom obsiahnuté má byť Alahovo posledné a nemenné poslanstvo ľuďom. Slovo islam v arabčine znamená podriadenie sa Božej vôli. Islam má spoločné korene s judaizmom a kresťanstvom.

Zdroje:

PL

1. Urząd do Spraw cudzoziemców
<https://udsc.gov.pl/uchodzczy-2/uchodzczy/sloownik/>
2. Urząd do Spraw cudzoziemców
<https://udsc.gov.pl/cudzoziemcy/obywatele-panstw-trzecich/zobowiazanie-do-powrotu/przeslanki-negatywne-zobowiazania-cudzoziemca-do-powrotu/zgoda-na-pobyt-tolerowany/dokument-wydawany-po-udzieleniu-zgody-na-pobyt-tolerowany/>
3. Uchodźcy Info
<http://uchodzczy.info/infos/pojecia-i-definicje/>
4. ENCYKOLPEDIA ZARZADZANIA
<https://mfiles.pl/pl/index.php/Migracja>

SK

5. [Naši utečenci.sk](http://www.nasiutecenci.sk)
<http://www.nasiutecenci.sk/utecenci.html>
6. Liga za ľudské práva
<https://www.hrl.sk/sk/co-robime/temy/utecenci-a-azyl>
7. <https://euractiv.sk/>

<https://euractiv.sk/section/spravodlivost-a-vnutro/opinion/utecenci-migracia-dojmy-pojmy/>

8. Právne predpisy/Zbierka zákonov Slovenskej Republiky.
Dohovor o právnom postavení utečencov z 28 júla 1951 r
<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1996/319/>
9. Tyzden.sk. Liga ľudských práv, občianske združenie podporujúce utečencov žijúcich na Slovensku.
[migračný kompas: Utečencov je už viac ako 70 miliónov. Vyháňajú ich vojny aj klimatická zmena | Spoločnosť | .týždeň - iný pohľad na spoločnosť \(tyzden.sk\)](https://www.tyzden.sk/migračný-kompas-utečencov-je-už-viac-ako-70-miliónov-vyháňajú-ich-vojny-aj-klimatická-zmena-|Spoločnosť-|.týždeň-iný-pohľad-na-spoločnosť-(tyzden.sk))
10. The UN Refugee Agency Slovensko
[UNHCR Slovensko](https://www.unhcr.org/sk)

CZ

11. The UN Refugee Agency Česká Republika
[UNHCR Česká republika](https://www.unhcr.org/cz)
12. The UN Refugee Agency Česká Republika
[UNHCR v České republice. Sami jsme byli uprchlíci. - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=dDqdkPevxt0)

SK/CZ/PL

13. Migration matters **#rethinkmigration**
[Kdo jsou uprchlíci, migranti, žadatelé o azyl? - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=dDqdkPevxt0)
14. Liga za ľudské práva Asylum procedure in Slovakia: main questions answered: <https://www.youtube.com/watch?v=dDqdkPevxt0>

Prílohy:

PL

1. Urząd do Spraw cudzoziemców
<https://udsc.gov.pl/uchodzczy-2/uchodzczy/sloownik/>
2. Urząd do Spraw cudzoziemców
<https://udsc.gov.pl/cudzoziemcy/obywatele-panstw-trzecich/zobowiazanie-do-powrotu/przeslanki-negatywne-zobowiazania-cudzoziemca-do-powrotu/zgoda-na-pobyt-tolerowany/dokument-wydawany-po-udzieleniu-zgody-na-pobyt-tolerowany/>
3. Uchodźcy Info
<http://uchodzczy.info/infos/pojecia-i-definicje/>
4. ENCYKLOPEDIA ZARZADZANIA
<https://mfiles.pl/pl/index.php/Migracja>

SK

5. Právne predpisy/Zbierka zákonov Slovenskej Republiky.

Dohovor o právnom postavení utečencov z 28 júla 1951 r

<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1996/319/>

6. Tyzden.sk. Liga ľudských práv, občianske združenie podporujúce utečencov žijúcich na Slovensku.
[migračný kompas: Utečencov je už viac ako 70 miliónov. Vyháňajú ich vojny aj klimatická zmena | Spoločnosť | .týždeň - iný pohľad na spoločnosť \(tyzden.sk\)](#)

CZ

7. The UN Refugee Agency Česká Republika
[UNHCR v České republice. Sami jsme byli uprchlíci. - YouTube](#)

SK/CZ/PL

8. Migration matters **#rethinkmigration**
[Kdo jsou uprchlíci, migranti, žadatelé o azyl? - YouTube](#)
9. Liga za ľudské práva Asylum procedure in Slovakia: main questions answered: <https://www.youtube.com/watch?v=dDqdkPevxt0>
10. **PL/SK/CZ** Slovník pojmov

M. Lipińska (red.), K. Białek, A. Kowalska, E. Kownacka, M. Piegat-Kaczmarczyk,
Warsztaty kompetencji międzykulturowych – podręcznik dla trenerów ,
Warszawa 2008